

Nr 295

Av herr Svanström, *angående domänverkets markpolitik.*

Domänverket har under de senaste åren förvärvat flera jordbruksfastigheter än tidigare, och inköpsaktiviteten ser på flera håll ut att öka. Trots lantbruksnämndernas avstyrkande av förvärvstillstånd har flera inköp kunnat komma till stånd efter Kungl. Majt:s bifall. Dylika förvärv har skett till mycket höga överpriser. Som exempel härpå kan anföras att vid förvärv av fyra fastigheter inom norra delen av Kalmar län, vilkas sammanlagda areal utgör 1 732 ha, har taxeringsvärdena uppgått till respektive 76 200, 74 400, 778 100 och 483 600 kr., eller tillsammans 1 412 300 kr. Köpeskillingen har uppgått till respektive 110 000, 112 000, 1 850 000 och 890 000 kr., eller tillsammans 2 962 000 kr., vilken summa utgör en överprisprocent av 123,1. Dessa överpriser kan synas oförklarliga för den som känner de lokala förhållandena men får sin förklaring när man vet att domänverket använder en väsentligt lägre förräntningsprocent på sitt kapital än den som enskilda gårdsspekulanter tvingas räkna med. Den lokala marknadsmässiga värderingen av dessa fastigheter eller det pris som ortens jordbrukare åsatt fastigheterna för att i förvärvet med nuvarande jordbrukspolitik se en möjlighet till framtida skäligen lönsamhet har varit betydligt lägre.

De höga försäljningspriserna har inom berörda orter gjort att många, framför allt äldre jordbrukare, erbjudit domänstyrelsen att inköpa deras fastigheter. Bland arrendatorer och yngre jordbrukare som eftersträvar att förvärva gårdar har domänverkets aktivitet att förvärva jordbruksfastigheter mötts med stort missnöje. Det torde vara utsiktslöst för den enskilde jordbrukaren att i dag konkurrera med domänstyrelsen om jordbruksfastigheter. Det kan ej heller, enligt min uppfattning, vara en sund jordbrukspolitik att utöka det allmännas innehav av jordbruksfastigheter. Fördelningen mellan olika ägarekategorier bör ej förändras så att ytterligare åkerjord och skogsmark tillförs det allmänna. Det måste i stället på allt sätt eftersträvas att arrendejordbruken minskas och ofullständiga jordbruk tillförs tillskotts jord och skog. Nämnas kan att inom norra delen av Kalmar län utgörs redan cirka hälften av all åkerjord av arrendejord, varför en utveckling där arrendatorerna får möjlighet att förvärva de arrenderade fastigheterna bör eftersträvas. Med den värdering av fastigheter som görs av domänverket har det skapats så höga försäljningspriser på gårdarna att dessa näppeligen kan förvärfvas av arrendatorer och yngre jordbrukare.

Domänverket synes räkna med en lägre förräntningsprocent vid sina

markförvärv än vad enskilda köpare måste göra. Det vore rimligt att normerna för domänverkets förräntningsberäkningar kunde samordnas med de som används av de statliga rationaliseringsorganen lantbruksnämnderna.

I större utsträckning än vad som nu sker borde ifrågavarande fondmedel användas till byggande av skogsvägar och till anläggande av nya bestånd på de kvarvarande ofruktbara kalmarkerna inom landet.

Med anledning av det sålunda anförda får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta tillskriva Kungl. Maj:t med begäran om

1) att sådana bestämmelser utfärdas för domänverkets markpolitik att dess markinnehav ej må ytterligare öka;

2) att i den mån nyförvärv sker, motsvarande försäljning verkställs av hela fastigheter till aktiva jordbrukare eller genom avstyckning för komplettering av jordbruksfastigheter i enskild ägo;

3) att den värdering av jordbruksfastigheter som sker samordnas med den lokala värderingen inom lantbruksnämnderna; samt

4) att lantbruksnämndernas eventuella avstyrkande av domänverkets ansökningar om förvärvstillstånd tillerkännes högsta vitsord.

Stockholm den 25 januari 1961

Ivan Svanström